

BOZORLARDA VA SAVDO KOMPLEKSLARIDA JAMOAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH AHAMIYATI

Xotamov Zoirjon Tohir o'g'li,
O'zbekiston Respublikasi Jamoat
xavfsizligi univesiteti Magistratura
tinglovchisi, kapitan

ANNOTATSIYA

Milliy gvardiya organlarining jamoat tartibini saqlash va xavfsizligini ta'minlash, jinoyatchilikka qarshi kurashishda amalga oshirilayotgan islohotlar va ularning natijalari hamda bu boradagi istiqbollari. "Jamoat tartibi", "Jamoat xavfsizligi" tushunchalariga berilgan ta'riflarning ilmiy tahlili, jamoat tartibini saqlash va xavfsizligini ta'minlashda fuqarolar ishtirokining huquqiy asoslarini takomillashtirish, faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish. Maqolada jamoat tartibini saqlashda fuqarolar ishtirokining xorij tajribasi, bu boradagi zamonaviy ish usullari bo'yicha taklif va tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Milliy gvardiya organlari, jamoat tartibi, jamoat xavfsizligini, fuqarolar ishtiroki, jamoat tartibini saqlash, jamoat xavfsizligini ta'minlash.

Аннотация

Обеспечение общественного порядка и безопасности правоохранительных органов, проводимые реформы в сфере борьбы с преступностью и их результаты, а также перспективы в этой сфере. Научный анализ дефиниций «общественный порядок», «общественная безопасность», совершенствование правовых основ участия граждан в обеспечении общественного порядка и безопасности, формирование активной гражданской позиции. В статье представлен зарубежный опыт участия граждан в охране общественного порядка, предложения и рекомендации по современным методам работы в этой сфере.

Ключевые слова: правоохранительная деятельность, общественный порядок, общественная безопасность, участие граждан, поддержание общественного порядка, обеспечение общественной безопасности.

ABSTRACT

Ensuring public order and security of law enforcement agencies, ongoing reforms in the field of combating crime and their results, as well as prospects in this area. Scientific analysis of the definitions of "public order", "public security", improvement of the legal

framework for the participation of citizens in ensuring public order and security, the formation of an active citizenship. The article presents the foreign experience of citizens' participation in the protection of public public order and security, the formation of an active citizenship. The article presents the foreign experience of citizens' participation in the protection of public order, order, proposals and recommendations on modern methods of work in this area.

Keywords: law enforcement, public order, public safety, citizen participation, maintenance of public order, ensuring public safety

Bugungi shiddat bilan rivojlanib borayotgan zamonda mamlakatimizda jamoat xavfsizligini ta'minlash kundan kunga qiyinlashib borayotgan, hamda huquqni muhofaza qiluvchi organlar oldiga murakkab holatlarni keltirib chiqarayotgan holatlardan biri ekanligi hechkimga sir emas. Respublikamiz hududidagi yirik bozorlar va savdo markazlarda jamoat xavfsizligini ta'minlash bu sohada faoliyatini amalga oshiruvchi davlat organlarining bugungi eng murakkab vazifasi hisoblanadi. Ildam rivojlanib borayotgan jamiyatimiz uchun yangi xavflarning paydo bo'lishi, bu sohada faoliyatni yanada murakkablashtirmoqda.

Ko'pincha oson nishon sifatida qaraladigan bozor va savdo komplekslarida jamoat xavfsizligini ta'minlash tobora qiyinlashib bormoqda, chunki aholi uchun yangi tahdidlar o'sishda davom etmoqda. Savdo markazlariga tahdid soladigan umumiy muammolarga quyidagilar kiradi:

- Hudud bo'ylab sababsiz sayr qilib yurish;
- O'g'rilik va talonchilik;
- Ishsizlikning o'sishi;
- Bosqinchilik;
- Firibgarlik;
- Moddiy ziyon;
- Insonlarning uy-joylarga ega emasligi;
- Insonlarda huquqiy ong va madaniyatning yetishmasligi;
- Turli xil yot g'oyalar ostiga tushib qolish.
- Noqonuniy so'rovlar;
- Ommaviy tartibsizliklar;

Shu kabi holatlar yirik bozorlar va savdo markazlarida bo'lishini oldini olish hamda fuqarolarga xavfsiz savdo muhitini yaratish uchun bir qator talablarga rioya qilish orqali erishishimiz mumkin.

1. Yirik bozorlar va savdo markazlarining hodimlarini xavfsizlik bo'yicha o'qitish va ogohliligini oshirish.

Odatiy savdo markazida mulk boshqaruvchilaridan, tozalash xodimlaridan, mijozlarga xizmat ko'rsatish vakillaridan tortib, bir ob'ekt ichida ko'plab turdagi xodimlar ishlaydi. Bunday odamlarni atrof-muhitga nisbatan ehtiyotkor bo'lishga o'rgatish noxush hodisalarning oldini olishda katta yordam beradi. Savdo markaziga tahdidlar odatda jiddiy bo'lmasa-da, hodisaga olib keladigan holatlar bosqichlarga bo'lib hodimlarga qanchalik o'rgatilgan bo'lsa, yirik bozorlar va savdo markazlarida jamoat xavfsizligi bilan bog'liq jiddiy muammolarning oldini olishda shunchalik samarali bo'ladi. Shuningdek, yirik

bozorlar va savdo markazlari hodimlari hududda jamoat xavfsizligiga bevosita tahdidlar vujudga kelgand taqdirda, har bir hodim qanday tartibda harakatlanishi bo'yicha senariylarda tegishli choralar ko'rishga o'rgatilganligi muhimdir.

Yirik bozorlar va savdo markazlarida xavfsizlikni ta'minlash uchun jalb etilgan xodimlari bilishi kerak bo'lgan bir nechta narsalar:

- Bozorlar va savdo markazlariga kirish va chiqishda har bir shaxsni tekshirish usullarini.
- Xavfsizlikka tahdid va ko'ngilsiz hodisa o'rtasidagi farqni ajrata bilish.
- Bozorlar va savdo markazlari ish kunida hamda ishdan tashqari vaqtda moddiy tovar boyliklarni tashish va ko'chirish tartibini bilishi.
- Bozorlar va savdo markazlari hududda biron-bir ko'ngilsiz hodisa vujudga kelgan taqdirda boshqa hodimlar bilan xabar almashish yoki yordam kuchlarini chaqirish usullarini bilishi kerak.
- Bozorlar va savdo markazlari hududida shubhali buyumlar yoki shaxslarning noqonuniy xatti-harakatlari aniqlangan taqdirda huquqni muhofaza qiluvchi organlarga habar berish usulini bilishi kerak.
- Zarur bo'lganda mijozlarning savollariga javob berish hamda muammoli vaziyatlarni yechish usullarini bilishi kerak.

2. Yirik bozorlar va savdo komplekslari avtoturargohlarning ishonchli xavfsizligini ta'minlash.

Yirik bozorlar va savdo komplekslarida jinoyatlarning katta qismi avtoturargohlarda sodir bo'ladi. Odatda, bu avtoturargoh egalari transport vositasiga yetkazilgan zarar oqibatida huquqbuzarliklar bilan bog'liq holatlarning ko'payishiga olib keladi, bu joylarda xavfsizlikning yo'qligi yoki yetarli darajada ta'minlanmaganligi aholining mol-mulkiga zarar yetkazilmoqda yoki o'g'irlab ketilmoqda. Shu sabablarni inobatga olgan holda, bozorlar va savdo komplekslari ma'muriyati avtoturargohlarda aholining transport vositalarini ishonchli qo'riqlanishi hamda xavfsizligining ta'minlanishiga jiddiy yondashishlari kerak. Bozorlar va savdo komplekslari ma'muriyati avtoturargohlarda jinoyatchilikning oldini olish va xavfsizlikni yaxshilashga faol yondashish uchun juda ko'p ish qilishlari mumkin.

Birinchidan, avtoturargohlarda xavfsizlik choralarini yetarli darajada ta'minlanmaganligi yoki avtoturargohda xizmat olib borayotgan hodimning o'z xizmat vazifasiga sovuqqonlik bilan muomalada bo'lishi natijasida aholining mulkiga ziyon yetishi bilan bog'liq muammolarni keltirib chiqarishini tan olgan holda, bozorlar va savdo komplekslari ma'muriyati hududiy Milliy gvardiyaning qo'riqlash bo'linmalari bilan hamkorlikda xavfsizlik bo'yicha etibor qaratilishi lozim bo'lgan, asosan jinoyat sodir etilishi ehtimoli mavjud bo'lgan joylarni qo'riqlash rejasini ishlab chiqishlari va hamkorlikda xizmat faoliyatlarini amalga oshirishlari bu masalaning maqbul yechimi bo'laoladi.

Butun bozorlar yoki savdo komplekslari hududi bo'ylab nazoratning ta'minlanishi ushbu hududlarda jinoyatchilik darajasini pasaytirishga yordam beradi. Maxsus xavfsizlik kamerasi uskunalari, samarali yoritish texnikasi va yaxshi o'qitilgan qo'riqlash xodimlaridan foydalanish savdo kompleksining avtoturargohida jinoiy faoliyat ehtimolini kamaytirish usuli hisoblanadi.

3. Yuqori sifatli xavfsizlik xizmatlari va uskunalaridan foydalanish.

Savdo kompleksida jamoat xavfsizligini ta'minlash binolardagi barchaning xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Xavfsizlik tizimi bozorlar va savdo komplekslaridagi barcha fuqarolarning xavfsizligini ta'minlashga xizmat qilishi va ko'ngilsiz hodisalarning oldini olishga qodir bo'lishi, savdo markazlarida jinoyatchilik darajasini pasaytirishning eng yaxshi usullaridan biridir; huquqbuzarlarning ossongina qo'lga kiritishi mumkin bo'lgan nishonni, qattiq qo'riqlanadigan va doimiy ravishda nazorat ostidagi nishonga aylantirishga aylantirishga yordam beradi.

Bugungi xavfsizlik sanoatida butun mamlakat bo'ylab savdo markazlarining xavfsizlik darajasiga haqiqiy va mazmunli ta'sir ko'rsatadigan ajoyib yangiliklar mavjud. Xavfsizlik tizimingiz yuqori darajada va mukammal darajada ishlashga qodirligini tahlil qilishning ba'zi usullari:

- bozor yoki savdo kompleksida yuqori aniqlikdagi tasvir va videolarni uzluksiz uzatishga qodir bo'lgan, yuqori sifatli kameralar bilan jihozlanganlik darajasi;
- hudud bo'ylab kameralar to'liq o'rnatilishi kerak "slepaya zona" lar jinoyatchilik soning oshishiga olib keladi;
- Bozor yoki savdo kompleksida xavfsizlik uchun mas'ul bo'lgan hodimlarning tayyorgarlik darajasi va ishga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lishi, ularning xizmati bozordagi yoki savdo kompleksidagi jamoat xavfsizlik ta'minlash tizimidagi qanday rol o'ynashini haqidagi fikrlash darajasi;
- Bozorning yoki savdo kompleksining ish vaqtidan tashqari huquqbuzarlikni (odam yoki transport vositasini) aniqlay oladigan ilg'or kamera o'rnatilganlik darajasi;
- Bozorning yoki savdo kompleksining mahalliy huquqni muhofaza qiluvchi idoralar bilan hamkorlik darajasi;
- Turli hil e'tirozlar, baxtsiz hodisalar, nizolar, sud jarayonlarida oydinlik kiritib olish uchun yuqori sifatli tasvirlarning mavjudlik darajasi;

Xulosa: Bozor yoki savdo kompleksi ma'muriyati yuqorida ko'rsatilgan tavsiyalarni bajarish orqali tashrif buyurgan har bir inson uchun xavfsiz muhit yaratishga yordam berishi mumkin. Bozor yoki savdo kompleksi xodimlarining xavfsizlik talablari bo'yicha o'qitilishi va xabardorligini oshirish orqali hududda umumiy xavfsizlik tizimining sifatini oshirish imkoniyati mavjud.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. *Yastrebova A.I.* K voprosu o vzaimodeystvii obshchestvennykh organizatsiy i organov politsii v sfere ohrany obshchestvennogo poryadka v Rossiyskoy Federatsii // Vestnik Moskovskogo universiteta MVD Rossii. - 2016. - № 3. - S. 91.
2. *Boer V.M., Shamray V.N.* Teoretiko-pravovoe obespechenie obshchestvennogo poryadka i obshchestvennoy bezopasnosti v sovremennyykh usloviyax // Biznes v zakone. - 2012. - №3. - S. 161.
3. *Mirzoxofiziyon M.M.* Sovremennoe sostoyanie administrativno-pravovogo regulirovaniya i organizatsii uchastiya grajdan Respubliki Tadjikistan v obespechenii obshchestvennogo poryadka // Zakon i pravo. - 2020. - №3. - S. 167.
4. *Ismailov I.* Uzbekiston Respublikasining «Ichki ishlar organlari tugrisida»gi konuni - tinchlik va osoyishtalikni ta'minlash garovi // Uzbekiston Respublikasi IIV Akademiyasining axborotnomasi. - 2016. - № 4. - B. 20-24.
5. *Eshmatova F.* Inson kadri - tarakkiyot strategiyasining asosi // <http://www.ombudsman.uz/uz/docs/inson-qadri-taraqqiyot-strategiyasining-asosi-2>.

6. *Turaev J.Sh.*Jamoat xavfsizligi konsepsiyasi - mamlakatda tinch va osoyishta xayotni ta'minlash garovi sifatida // Central asian research journal for interdisciplinary studies (carjis). - 2022. - V 2. - P. 239-246.

